

A pulai fesztivál után

A jugoszláv filmélet legjelentősebb eseménye a minden évben volt véleményeltérés, megrendezésre kerülő pulai filmfesztivál. Az idén, a jugoszláv film tizedik jubileumi találkozásán tizennyolc filmet mutattak be, ezek közül hatot versenyen kívül. A filmek a belgrádi Avala, a zágrábi Jarden, a ljubljani Triglav és a szarajevói Boszna produkcioiban készültek, Crna Gorában és Macedóniában egyetlen játékfilm sem gyártottak az idén.

A fesztivált szokatlanul nagy várakozás előzte meg. A lapokban egymás után nyilatkoztak a szakemberek, színészek, rendezők, kritikusok és abban valamennyien egyetértettek,

hogy a zsüri válogatása helytálló. Csak abban az idei fesztivál műsora a háborús téma új-jászületését jelenti-e, vagy csak a véletlen okozta a másor ilyen összetételét? (A tizenkét elfogadott film között ugyanis hét háborús témájú volt!)

Jugoszláviában egyébként 1947-től 1962-ig 170 filmet gyártottak és ezek közül 70 háborús. (A jugoszláv filmgyártásban ezeket a műveket, különösen a népfelszabadító harcokról és a forradalomról szólókat nem történelmi, hanem mai témájú fil-

meknek tekintik.) Ezek közül a legsikerültebb ez ideig a »Kozara« című alkotás, amely a moszkvai filmfesztiválon aranydíjat nyert.

Az idei, jubileumi fesztivál nyitányán is felhangzott az ágyúdörög és a géppisztolyropogás, de meg kell mondanı, a különböző vélemények ellenére is, a belgrádi Avala produkciójában elsönek bemutatott film »A drvári támadás« osztatlan nagy közönségikert aratott nemcsak témája miatt, amely a jugoszláv népfelszabadító háború egyik legválságosabb pillanatát örökíti meg — német ejtóernyösök támadását a kisváros ellen, ahol ez idő tájt Titó is tartózkodott —, ha-

A moszkvai fesztiválon Aranydíjat nyert »Kozara« című filmalkotás egyik jelenete

nem művészi kivitele és nagyszerű tömegjelene-
tei miatt is. A zsüri kül-
lön diplomával jutal-
mazta, a kritika pedig
érett alkotásnak minősí-
ti, s kiemeli, mennyire
fokozza az összbonyo-
más eredetiségét az,
hogy az idegen ajkúak
(németek, oroszok, an-
golok) saját anyanyel-
vükön beszélnek a fil-
men.

A jó kezdet után né-
hány gyenge film kö-
vetkezett, majd ismét
egy nagy siker a Nagy
Ezüst Arénával díjazott
»Rodopolje«. Utána még
nagyobb hullámvölgy.
Csak filmcímek: »Macs-
ka a sisak alatt«, »Em-
ber a fényképről«, a
»Veszélyes út«, a »Fér-
fiak«, a »Homokvár«, az
»Egy nap két éjszaká-
ja«, s aztán ismét egy
kitűnő film, a ljubljana-
nai Trigláv stúdió ki-
emelkedő alkotása: a
»Vadócok«. Ivan Prant-
ner filmjét az Ezüst
Arénával jutalmazták. S

az utolsó nap került be-
mutatásra felcsigázott
érdeklődés mellett az év
legnagyobb filmje, Bran-
kó Braun alkotása, a
zágربی Jordan produk-
cióban készült »Szentől
szembe«.

»Végre megtörtént a
mélyreható, velejébe
markoló beleszólás éle-
tünk sarkalatos problé-
májába« — írja A.
Sztanicsics. A belgrádi
Politikában M. Csolics
pedig »hétköznapjaink
szocialista építésének va-
júdásairól szóló izgal-
mas mesének« nevezi a
filmet, amely a kom-
munista erkölcsről meg-
feledezett gyárigazgató
és egy munkás drámai
összecsapása körül bo-
nyolódik és a munkás-
önigazgatás áll a közép-
pontjában.

Túl merész ez a film
vagy egyszerűen csak
őszinte? Ez is vita tár-
gya volt. A kritikusok
nagyobb része, így Cso-
lics is azt írja, hogy a
film csak őszinte, igaz

Bostjan Hladnik alkotása:
a »Homokvár«

film, s az őszinteséget
nem szabad merészség-
nek nevezni. A »Szentől
szembe« bebizonyítta —
ahogy a jugoszláv kritikusok
írják — »a mindennapi problé-
mák kendőzetlen feltá-
rásával lehet csak izgalmas,
mai filmet csinálni«.

Azt is bebizonyította,
hogy szakítani kell már
a háborús témákkal. A
felszabadítási harcok
egy-egy epizódjának
megfilmesítése rendsze-

»A tudás hatalom« —
Vojislav Nanovic filmje

A vikingek idejébe vezet vissza a »Hosszú hajók« című jugoszláv–angol koprodukció

rint nagy és szép élményt jelent, de ma már, csaknem húsz év távlatából inkább a múltat jelenti. Ma már ez a harc történelem. A

filmnek pedig a más, a szocialista építést kell szolgálnia, a holnap felé vezető utat kell megmutatnia.

E körül folyik élénk

vita még a fesztivált követő hetekben is a jugoszláv sajtóban. Az Erena című filműjság kiemeli ezzel kapcsolatban; »A filmszemle el-

Zika Mitrović rendezte
»A nevesinjei harcos« című
filmalkotást

Beba Loncar és Dusan Bulanc »A szerelem és a divat« című film főszereplői. Rendezte: Ljubomir Radicevic

talmát nem lehet elválasztani a gyártás szervezési problémáitól, s azt különállóan felmérni. Ezért szükségesnek mutatkozik az óvatosabb tervezés.

Megállapították, hogy csökkenteni kell a filmzéssel járó nem produktív munka költségeit, mert ez esetben észszerűbben lehet a pénzt felhasználni. Ez lehetővé tenné a filmek művészi színvonalának emelését. A kitűzött cél azonban csak úgy érhető el, ha a gyártás jelenlegi szervezési módját megváltoztatják, ha módosítják a művészek és a producerek szabad szerződtetésének módszerét.

A vita tovább folyik, még most is széles hullámokat ver, hetekkel a fesztivál után. A hozzászólások hangja, szenvedélye azt mutatja, hogy a pulai fesztivál jelentős lépést jelent és határkő a jugoszláv film fejlődésének útján.

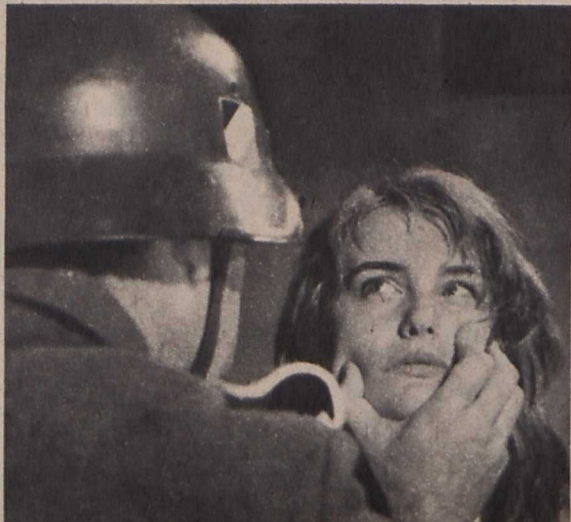
ILLÉS SÁNDOR

sősorban azt mutatta meg, hogy ma már kevés mesterségbeli problémánk van. Ha filmgyártásunk fiatalágát emlegetjük, akkor többé nem szabad arra gondolnunk, hogy hány éve gyártanak nálunk filmet programszerűen, hanem minden rendező alkotói tapasztalatára és képességére kell gondolnunk, hogy ne csupán jó témát találjon, ne csupán mesterségbeli szempontból adjon jót, hanem alkotása eszmei szempontból is tiszta legyen.»

A Pres servis azt hányja az alkotók szemére, hogy hiányzik a filmekből a szerző szíve. Ez alól még a díjnyertes »Szemtől szembe« sem kivétel. »Remekmű lehetett volna — írja a Politika —, ha a rendezőnek sikerült volna minden részletet még precízebben kidolgoznia, ha lett volna ereje balladájának velejébe hatolni, ha nem hagyta volna a végén annyira magára hősét, mert ez

egy kicsit mégiscsak embertelenül hatott.»

Mi legyen hát a cél? — veti fel a Borba és mindjárt megadja a választ is: »A mai élet, amiért harcoltunk, amiért fáradtunk, ez vár feldolgozásra! Szét kell feszíteni végre a filmgyártást körülölelő sematikus abroncsot, s nagyobb távlatokat kell a felvevőgépek lenséjébe fogni.« De hogyan? — tették fel a kérdést még a fesztivál alatt Pulában a szakemberek. A Jugoszláv Filmművészek Szövetsége vezetőségének ülésén megállapították, hogy a film eszmei és esztétikai tar-

Stole Jankovic írta és rendezte a »Partizántörténetek« című filmalkotást